

L.dz. KSOiW/197w/2025

Szanowna Pani

Barbara Nowacka

Minister Edukacji Narodowej

**Opinia Krajowej Sekcji Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność”
na temat projektu Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 lipca 2025 r.
zmieniającego rozporządzenie w sprawie organizacji kształcenia, wychowania i opieki
dzieci i młodzieży będących obywatelami Ukrainy**

Po analizie treści projektu rozporządzenia z dnia 30 lipca 2025 r. należy stwierdzić, iż proponowane rozwiązania, mimo iż zmierzają do uregulowania statusu uczniów będących obywatelami Ukrainy w roku szkolnym 2025/2026, budzą istotne wątpliwości natury legislacyjnej, systemowej i praktycznej.

1. Tymczasowy i fragmentaryczny charakter regulacji

Przedmiotowe rozporządzenie wydane jest na podstawie delegacji ustawowej ujętej w art. 59 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 337 z późn. zm.). Jest to rozwiązanie o charakterze kadłubowym, pomijające całkowicie dzieci obywateli z pozostałych państw.

Prawodawca nie dostrzega tym samym, że Polska jest państwem emigracyjnym. W realiach współczesnego świata dzieci naszych obywateli urodzone za granicą, mimo posiadania obywatelstwa polskiego na zasadzie „prawa krwi” (ius sanguinis), mogą nie znać języka ojczystego wcale – nie różniąc się pod tym względem od cudzoziemców – albo znać go bardzo słabo. Integracja takich osób ze społeczeństwem polskim powinna być wszak przedmiotem szczególnej troski resortu edukacji.

Bulwersuje fakt, że projekt rozporządzenia w sposób systemowy nie rozwiązuje kwestii zatrudnionego przez dyrektora szkoły w charakterze pomocy nauczyciela. Pomoc ta gwarantowana jest wyłącznie przez okres nie dłuższy niż 12 miesięcy i tylko cudzoziemcom (osobom niebędącym obywatelami polskimi), co również wydaje się niezrozumiałe i merytorycznie absolutnie nieuzasadnione. Rozwiązaniem o charakterze niedyskryminującym byłoby zapewnienie równej pomocy i wsparcia każdemu uczniowi, który faktycznie nie włada bądź włada w stopniu zbyt słabym językiem polskim.

Projekt przewiduje dalsze przedłużanie obowiązywania wyjątkowych przepisów dotyczących uczniów – obywateli Ukrainy – jedynie do dnia 4 marca 2026 r. Takie ujęcie problemu świadczy o braku długofalowej i stabilnej polityki legislacyjnej w zakresie integracji edukacyjnej cudzoziemców. Utrzymywanie rozwiązań o charakterze interwencyjnym, zamiast ich systemowego ugruntowania, prowadzi do niepewności prawnej po stronie uczniów, rodziców i organów prowadzących szkoły.

2. Niespójność w zakresie procedur egzaminacyjnych

Zastrzeżenia budzi w szczególności przepis § 2e ust. 3 projektu, zgodnie z którym uczeń będący obywatelem Ukrainy może przystąpić do egzaminu ósmoklasisty z dowolnego języka obcego nowożytnego wskazanego w katalogu, niezależnie od tego, którego uczył się w ramach obowiązkowych zajęć edukacyjnych. Rozwiązanie to stanowi odstępstwo od zasady równości wobec prawa egzaminacyjnego i może prowadzić do nieuzasadnionego różnicowania sytuacji prawnej uczniów polskich i ukraińskich.

4. Niewystarczający wymiar zajęć języka polskiego

Projekt w § 11ac ust. 1 przewiduje minimalny wymiar dwóch godzin lekcyjnych tygodniowo dodatkowych zajęć języka polskiego. W ocenie niniejszej opinii jest to wymiar dalece niewystarczający do osiągnięcia zakładanego celu, tj. opanowania języka polskiego w stopniu umożliwiającym realny udział w obowiązkowych zajęciach edukacyjnych. Rozwiązanie to ma charakter pozorny i nie odpowiada faktycznym potrzebom uczniów cudzoziemskich.

Konkluzja

Projekt rozporządzenia ma charakter doraźny, fragmentaryczny i w istocie utrwała stan niepewności prawnej w obszarze edukacji uczniów cudzoziemskich. Rozwiązania zawarte w projekcie prowadzą do nieuzasadnionego różnicowania sytuacji prawnej uczniów polskich i ukraińskich, nadmiernie obciążają administracyjnie szkoły oraz nie gwarantują realnej skuteczności w zakresie wsparcia językowego i dydaktycznego.

W związku z powyższym należy rozważyć opracowanie rozwiązań systemowych, o charakterze trwałym, zapewniających równy dostęp do edukacji i egzaminów, przy jednoczesnym zachowaniu spójności systemu oświaty i poszanowaniu zasady równości wobec prawa.

W imieniu Prezydium
KSOiW NSZZ „Solidarność”

dr Waldemar Jakubowski
Przewodniczący